

Блинова І. А.

Бреславець Н. О.

Український державний університет

імені Михайла Драгоманова

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ: ІНТЕГРАЦІЯ ЦИФРОВИХ ПЛАТФОРМ ТА ІНКЛЮЗИВНИХ РІШЕНЬ

Сучасні тенденції в галузі мовної освіти потребують комплексного підходу до розробки та впровадження нових педагогічних інструментів. Цифровізація освіти та затребуваність у інклюзивних рішеннях формують стійкий попит на інновації, здатні адаптуватися до потреб різноманітної аудиторії. Інтеграція технологій та облік принципів інклюзії стають невід'ємними умовами ефективного викладання іноземних мов у ХХІ столітті.

В умовах цифровізації освіти та зростання вимог до індивідуалізації навчання цифрові освітні платформи набувають особливого значення як найбільш важливого інструмента персоналізації процесу вивчення іноземної мови (Blynova & Breslavets, 2024: 16). Вони дозволяють враховувати рівень підготовки, темп засвоєння матеріалу, інтереси та цілі кожного здобувача, тим самим підвищуючи ефективність та мотивацію до навчання.

Однією з ключових переваг цифрових освітніх платформ є можливість гнучкої адаптації навчального процесу під індивідуальні особливості здобувачів, а саме:

- адаптивний контроль знань;
- самостійний та гнучкий темп навчання;
- різноманітність форматів подачі матеріалу (текст, аудіо, відео, інтерактив) (Dudenev & Hockly, 2007).

Алгоритми платформ відстежують прогрес здобувача та пропонують індивідуальні завдання, і, як наслідок, формують персоналізований маршрут навчання. Це особливо важливо при роботі в різних групах, де рівень мовної підготовки студентів варіюється.

Практично всі цифрові платформи розпочинають роботу з **діагностики** рівня володіння іноземною мовою. Це дозволяє адаптувати навчальний контент відповідно до конкретних індивідуальних потреб студента-користувача. До таких платформ належать, зокрема, *Duolingo*, *Busuu*, *LingQ*. Навчальний контент формується з урахуванням успіхів та труднощів студента, що є характерною ознакою **адаптивного навчання**. Наприклад, якщо студент робить помилки у граматиці, платформа запропонує низку додаткових вправ, спрямованих на опрацювання саме цієї теми. На основі активності студента платформи формують **персональні рекомендації**, нові теми, слова, вправи, які відповідають професійним цілям чи інтересам студента. **Різноманітність форматів навчання** допомагає студенту вибрати комфортний спосіб сприйняття інформації – відео, аудіо, інтерактивні завдання, ігри, віртуальні діалоги. Студенти швидко отримують результат, відстежують виправлення помилок, тобто отримують **зворотний зв'язок у реальному часі**, що сприяє розумінню матеріалу та самоконтролю. Деякі платформи дозволяють практикувати живе спілкування зі ШІ-співрозмовником, наприклад, GPT-ботами із вбудованими мовними програмами, що створює додаткові можливості для розвитку навичок розмовного мовлення в безпечному середовищі. Таким чином, **інтеграція із штучним інтелектом та чат-ботами** допомагає молодим людям адаптуватися в сьогоденні умовах, застосовуючи сучасні навчальні технології.

Наголосимо: сучасні цифрові освітні технології стають дедалі більш інклюзивними, розширюючи доступ до навчання студентам з особливими освітніми потребами, зокрема з порушенням зору. Завдяки спеціальним функціям та адаптивним платформам такі студенти можуть навчатися на

рівних зі своїми одногрупниками, здобувати знання з іноземної мови, опанувати та розвивати необхідні навички. Багато платформ підтримують сумісність із програмами екранного доступу, такими як *NVDA*, *JAWS* (для Windows), *VoiceOver* (для iOS), що забезпечують озвучування текстових фрагментів інтерфейсу та навчальний контент. Також користувачам надається можливість змінювати (як правило, збільшувати) розмір тексту, вибирати шрифти, зручні для читання (*OpenDyslexic*), перемикатися на темний режим або використовувати контрастні колірні схеми для зручності сприйняття. Технології синтезу мовлення (*Text-to-Speech*) дозволяють озвучувати тексти завдань, окремі слова і діалоги мовою, що вивчається, сприяючи кращому засвоєнню матеріалу. Для студентів, яким важко користуватися мишкою, важливою є можливість повноцінного керування навчальним процесом за допомогою клавіатури або голосових команд.

Інклюзивна мовна освіта передбачає створення середовища, в якому кожен здобувач має рівні можливості для участі та успіху. Це включає як технічні рішення, так і педагогічні підходи: використання субтитрів та автоматичного перекладу для студентів із порушеннями слуху; інтеграцію екранних дикторів, шрифтів збільшеного розміру, альтернативного введення; застосування універсального дизайну навчання (*Universal Design for Learning*) (Dalton, 2017: 18), орієнтованого на множинні форми сприйняття та вираження знань.

Гейміфікація сприяє підвищенню мотивації та залученості здобувачів освіти. Використання ігрових елементів – таких як нагороди, рівні, бали – стимулює активну участь у навчальному процесі і створює позитивний емоційний фон. До прикладу, платформи на зразок *Duolingo* та *LingQ* впроваджують систему рівнів, бали досвіду та змагальні рейтинги, які підтримують інтерес і мотивацію до регулярного навчання. У свою чергу, інструменти *Kahoot!*, *Wordwall*, *Quizizz* широко застосовуються для проведення інтерактивних вікторин, повторення і закріплення вивченого матеріалу в ігровій формі.

Мобільні програми-додатки дозволяють навчатися в зручний час і з будь-якого місця, що особливо актуально для студентів з обмеженими можливостями пересування або нестандартним графіком. Завдяки інтеграції штучного інтелекту сучасні освітні системи здатні адаптувати навчальний процес у реальному часі: автоматично генерувати завдання з урахуванням рівня складності; перевіряти письмові та усні відповіді; підтримувати користувачів у діалогах (через чат-ботів і віртуальних помічників).

Отже, цифрові платформи мають перспективу стати потужним інструментом інклюзивної освіти, зокрема для студентів із порушенням зору. Їхнє правильне використання дозволяє не лише адаптувати навчальний процес до індивідуальних особливостей сприйняття, а й створити повноцінне, рівноправне освітнє середовище, у якому кожний студент може повною мірою реалізувати свій потенціал.

Впровадження штучного інтелекту уможливорює розширювати масштаби навчального процесу, знижувати навантаження на викладачів та покращувати якість зворотного зв'язку. Водночас необхідно враховувати потенційні ризики, як-от: втрата особистої взаємодії, етичні питання щодо використання даних та обмежене розуміння культурного контексту ШІ-системами. Посилений інтерес до цифрових платформ та інтеграція інклюзивних рішень у процесі навчання іноземних мов відкриває значні можливості як для підвищення якості освіти, так і її доступності. Сучасна освіта має бути гнучкою, інклюзивною, адаптованою до викликів часу.

Список використаних джерел

1. Blynova, I. & Breslavets, N. (2024). Organization of the Online Learning with the Help of an Electronic Board *Padlet*. *Compassionate ELT: Voices of Resilience and Diversity in a Time of War: Book of Convention Papers*. Lviv: ПП „Марусич”. Pp. 17–19.

2. Dalton, E. M. (2017). Universal Design for Learning: Guiding Principles to Reduce Barriers to Digital & Media Literacy Competence. *Journal of Media Literacy Education*, 9(2), 17–29. URL: <https://doi.org/10.23860/JMLE-2019-09-02-02>
3. Dudeney, G. & Hockly, N. (2007). How to Teach English with Technology. Pearson Education Limited. 194 p. URL: [https://content.fimsschools.com/ebooks/English %2003/How %20To %20Teach %20English %20With %20Technology %20Book.pdf](https://content.fimsschools.com/ebooks/English%2003/How%20To%20Teach%20English%20With%20Technology%20Book.pdf)